

DE BA ZUIN

Stemmen uit „De Gereformeerde Kerken in Nederland.”

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Toel II : 1a, Blaast de bazum!

Vrijdag 26 October 1900.

Hagg. I : 4, Is het voor u lieben wel de tijd, dat gij woont in uwe getuifde huizen, en zal dit huis woest zijn?

Dit blad verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden, fr. per post f 1.50. Voor Oost-Friesland en Amerika f 1.75. Voor Z.-Afrika f 1.75. Abonnementen buiten het Rijk moeten per kwartaal vóór uit worden betaald. Afzonderlijke Nrs 12½ ct. Advertentiën van 1—10 regels f 1; elke regel meer 10 cts. Boekh.-advertentiën 3,2 maal.

UITGEVER:

G. PH. ZALSMAN,
KAMPEN.

Advertentiën en Bestellingen vrachtfrij te adresseeren aan den UITGEVER G. PH. ZALSMAN te KAMPEN. — Kerkelijke Berichten en Stukken der Medewerkers aan den REDACTEUR, dHr. C. MULDER te KAMPEN. — Binnenlandsche Ruilbladen, Intezenden Stukken en Werken ter recensie aan den HOOFDREDACTEUR, Dr. H. BAVINCK te KAMPEN. —

Officiële Kerkelijke Berichten enz.

DEP. CORR. M/D H. OVERHEID.

AAN
DE GEREFORMEERDE KERKEN.
Overeenkomstig Be-luit van de jongste Generale Synode is namens de Kerken het volgende schrijven gericht aan H. M. DE KONINGIN naar aanleiding van Hare Verloving.

AAN
HARE MAJESTEIT
DE KONINGIN DER NEDERLANDEN.
Meerrou!
Deputaten van de Gereformeerde Kerken voor de Correspondentie met de Hooge Overheid in Nederland zijn door Uwer Majesteits proclamatie van Hare Verloving met Zijn Hoogheid, Hertog HENDRIK VAN MECKLENBURG SCHWERIN verrast en op het hoogst verblijd.

Zij bieden UWE MAJESTEIT en zijne Hoogheid, Hertog HENDRIK VAN MECKLENBURG SCHWERIN bij deze heuglijke gebeurtenis de eerbiedige hulde van de Gereformeerde Kerken aan en bidden den God Uwer en onzer Vaders, dat zijn welgevallen op Uwe Verloving moge rusten, en Uwe echtverbintenis, onder zijnen onmisbaren zegen, Uw levensgeluk en het welvaren van Kerk en Vaderland in ruime mate bevorderlijk zij.

Deputaten voornoemd:
A. F. DE SAVORNIN LOHMAN.
J. H. DONNER.
M. NO RDZIJ, Secretaris.
Kampen, 20 October 1900.

COLPORTEUR-BIJBELLEZER in Drente.

Deputaten voor de Inwendige Zending in Drente hebben besloten een Sen Colporteur-Bijbellezer aan te stellen en wenschen in kennis te komen met iemand, die daartoe lust en geschiktheid bezit. Vereischten zijn: lidmaatschap der Geref. kerken, goede getuigenissen van den betrokken Kerkeraad, en in staat om een voetreisje van eenige uren te maken. Zij, die hiervoor in aanmerking wenschen te komen, worden uitgenoodigd hiervan uiterlijk 5 Nov. e.k. den ondergeteekende schriftelijk kennis te geven, die desgevraagd bereid is nadere inlichting te geven.

Namens Deputaten voorn.,
H. A. DIJKSTRA, Secr.
Diver, 19 Oct. 1900.

PLAATSELIJKE KERKEN.

WORMERVEER, 13 Oct. 1900. Heden ontvingen wij het zeer teleurstellend bericht van Ds. Aalberts van Opperdoes, dat Z.Eerw. geen vrijmoedigheid kon vinden om zijn gemeente te verlaten, en alzoo voor onze roeping moest bedanken.

Namens den Kerkeraad,
Jr. LAGUIT Jz, Scriba.
WERKENDAM, 4 16 Oct. 1900. Zondag j.l. bij het begin der morgen-godsdiensstoefening moesten wij van onzen geliefden

Herder en Leeraar, den Weleerw. heer Ds. A. Brink, vernemen, dat hij, na ernstig en biddend beraad besloten heeft, om het beroep naar de Geref. kerk van Zuileichem aan te nemen. De Heere geve ons echter in zijnen wil te berusten.

Namens den Kerkeraad,
O. BRIEMEN, Scriba.
ANTWERPEN, 17 Oct. 1900. Heden is alhier in de Geref. kerk tot Herder en Leeraar beroepen de Weleerw. heer K. J. Kapteijn, v.d.m. te Axel.

Namens den Kerkeraad,
H. ROOZE, Scriba.
VEENDAM, 18 Oct. 1900. Zondag j.l. werd onze beroepen Leeraar Ds. F. G. Petersen in zijn dienstwerk bevestigd door Ds. Kool van Meeden met 1 Thess. 5 : 12, 13, waarna des avonds Ds. Petersen voor een talrijke schare zich aan zijn gemeente verbond met 1 Cor. 1 : 23a.

Men gelieve alles wat betrekking heeft tot onze kerk te adresseeren aan Ds. F. G. Petersen.
Namens den Kerkeraad,
H. DRENTH, Scriba.
HANTUM e. a. - HIAURE, 20 Oct. 1900. Hedenmorgen maakte onze beminde dienaar des Woords Ds. B. Heeres Jz. de gemeente bekend, een roeping te hebben ontvangen van de Geref. kerk te Noordscharwoude e. a. Geve de Koning der kerke Z.Eerw. licht en wijsheid, om een keuze te doen tot Godes eere. Hoewel het onze innige begeerte is, dat Z.Eerw. met vrijmoedigheid moge bedanken.

Namens den Kerkeraad,
P. J. HOKSTRA, Scriba.
UITHUIZERMEEDEN, W. G. 21 Oct. 1900. Ds. F. ten Hoor heeft voor de op hem uitgebrachte roeping van Enumatil bedankt.

Namens den Kerkeraad,
Z. R. BOUWMAN, Scriba.
ALMELO, 21 Oct. 1900. Hedenmorgen werd bij monde van den heer v. d. Ploeg de gemeente bekend gemaakt, dat onze Leeraar Ds. Smallegange eene roeping ontvangen had van de gemeente te Brielle. Geve de Heere onzen Leeraar in dezen licht en wijsheid, om te doen naar zijn welbehagen en tot welzijn der gemeente.

Namens den Kerkeraad,
J. KAMFERBEKE, Scriba.
BEETGUM, 21 Oct. 1900. Uit het door den kerkeraad opnieuw gesteld drielied werd heden, onder leiding van onzen geachten Consulens Ds. Steenhuis, tot Herder en Leeraar dezer gemeente beroepen de Weleerw. heer Ds. J. Douma van Spijkenisse. Dat Z.Eerw. blijke de man van 's Heeren raad te zijn, is de wensch van kerkeraad en gemeente.

Namens den Kerkeraad,
S. J. VAN TUINEN, Scriba.
MOLENAARSGRAAF-BRANDWIJK, 21 Oct. 1900. Hedenmorgen maakte onze geachte Leeraar Ds. J. H. Koers aan de gemeente bekend, dat Z.Ew. voor de roeping naar de kerk te Heerjansdam had bedankt. Geve de Heere ook die teleurgestelde kerk spoedig den man zijns Raads, en stelle Hij zijn dienstknecht hier nog tot een rijken zegen, tot eere zijns Naams.

Namens den Kerkeraad,
H. C. TRAPMAN, Scriba.
BURUM, 21 Oct. 1900. Hedenmiddag werd uit een bestaand drielied predikanten door de gemeente gekozen en door den kerkeraad beroepen Ds. A. H. Nieboer te Sneeuwijk.

Namens den Kerkeraad,
P. MOLLEMA, Scriba.

MARRUM, 21 Oct. 1900. Hedenmiddag nam onze beminde Leeraar Ds. S. H. Groeneweld, na een rijk gezegend arbeid van bijna een zestal jaren, afscheid van ons met Hebr. 13 : 8; ons voor het laatst in treffende bewoording wijzende op de onveranderlijkheid van den grooten Oppehrder voor zijn gemeente. Stille de Koning der kerk zijnen dienstknecht ten rijken zegen voor de kerk van Winsum (Gr.).

N B. Voortaan alle kerkelijke stukken te zenden aan ondergeteekende.

Namens den Kerkeraad,
T. BOUMA, Scriba.
ENUMATIL, 22 Oct. 1900. Gisteren werd aan de gemeente bekend gemaakt, dat we een teleurstellend antwoord ontvangen hadden van Ds. F. ten Hoor van Uithuizermeeden W. G. Wij hopen in dezen weg stil te zijn. Onze wensch en bede is, dat de Koning der kerk ons verder in onze pogingen mag zegenen.

Namens den Kerkeraad,
J. VAN TU, Scriba.

EZINGE, 22 Oct. 1900. Onze geliefde Leeraar, de Weleerw. heer Ds. W. Bouwman, ontving eene roeping van de Geref. kerk te Bierum. Het is de innige wensch en bede van kerkeraad en gemeente, dat Z.Ew. bij ons blijve, en zijnen arbeid onder ons voortzetle.

Namens den Kerkeraad,
D. E. WIERINGA, Scriba.

AXEL A, 22 Oct. 1900. Gisteren na de voormiddag-godsdiensstoefening maakte onze algemeen geachte Leeraar Ds. K. J. Kapteijn de gemeente bekend, een roeping ontvangen te hebben van de Geref. kerk te Antwerpen. Het is de wensch en bede van kerk-raad en gemeente, dat Z.Eerw. bij ons blijve om zijnen tot dusver gezegend arbeid voort te zetten.

Namens den Kerkeraad,
J. LUTJEN, Scriba.

CLASSEN.

Classis Dordrecht.

De vergadering der Classis Dordrecht zal D. V. gehouden worden op *Woensdag 31 October en zoo noodig Donderdag 1 November 1900*, des voormiddags ten 9½ ure, in de Consistorie der Wilhelminakerk te Dordrecht.

Op het Agendum komt o.a. voor: Peremptoir examen van den heer W. v. Dam, beroepen pred. te 's-Gravendeel. Opgegeven Tekst: Jes. 38 : 17. Exegese O. T. Haggai 1 en 2, N. T. Rom. 10, 1 Cor. 10.

Namens den Raad der roepende Kerk:
R. HEIDEEMA, Praeses.
W. J. CASPERS, Scriba.

Heinenoord, 18 October 1900.

Classis Woerden.

De Classis Woerden, 18 Oct. 1900 vergaderd te *Alfen*, heeft, onder toezicht der Prov. deputaten, met gunstigen uitslag peremptoir geëxamineerd den heer A. Koffijberg, beroepen predikant te Zevenhoven.

Namens de Classis,
C. S. VAN DER VOET, Scriba.

ONTVANGSTEN.

Voor de Inw. Zending en Bijbelcolp. in N-Brabant en Limburg.

Met hartelijken dank ontvangen:
Collecten van Geref. kerken: Breda f 4,25, Dinteloord f 16,12, Fijnaart f 9,55, Willemstad f 9,13.
Jaarlyksche bijdragen: 's-Gravendeel f 2, Grijskerke (Z.) f 3.
Giften van Geref. kerken: Meliskerke f 2,50, Oppenhuizen f 2.
Voorts: Van de Zendingssomm. Geref. k. Kralingen f 15,—
Uit het busje v. L. Smit te Schokland, door J. G. v. d. Hoogt — Kampen — 2,50

Zoals uit deze opgave blijkt, zenden reeds enkele kerken de jaarlijksche bijdrage. Zeer aangenaam zou het ons zijn, zoo meerdere kerken dit voorbeeld wilden volgen. Dit bespaart ons moeite en kosten. Alleen verzoeken we dan op den postwissel te vermelden, dat de jaarlijksche bijdrage is bedoeld, opdat we het gezondene niet als een gift-aanmerken. Gebiede de Heere zijnen zegen en verblijde Hij ons door zijne daden!

Namens Deputaten,
J. C. C. VOIGT, Penningm.

Raamsdonk, 22 Oct. 1900.

Voor de Theologische School.

1/2 c. Boskoop	f 10,54	Soest	f 5,13
" Hazerswoude	10,05	Oud-Loosdrecht	6,37
" Hillegom	7,27	Nieuw-Loosdrecht	4,01
" Katwijk a/R	6,97	Maarlandijk	4,27
" Koudekerk	2,20	Scherpenzeel 1/2 coll.	7,05
" Leiden C	8,67	Veenendaal	9,17
" Leiderdorp	14,10	's Gravenhage B	48,59
" Noordwijk a/Z	2,90	Lekmond	8,80
" Rijnsburg	10,—	Meerkerk	8,12
" Sassenheim	6,55	Reukum	13,72
" Voorsoeten	6,23	1/2 coll. Berkel	11,67
" Katwijk a/Z	7,50	" Bleiswijk	2,28
" Ooltgensplaat	4,25	" Delfshaven	11,94
Amersfoort A	36,36	Hoek v. Holland	5,56
Bunschoten A	35,49	Rotterdam A	156,80
Baarn	24,61	Zwolle	84,60

Voor de Uitbreiding.

Door Ds. M. A. Donner, Corr. Cl. Amersfoort, de contrib. van Ph. Best te Amersfoort f 1.
De contrib. van Ds. W. den Hengst te Veenendaal f 6, (over 3 jaar.)

De Penningmeester
van de Theologische School,
Dr. H. FRANKEN.

Zwolle, 20 Oct. 1900, Potgietersingel 120.

Voor de Zending o. Heid. en Moh.

Door Ds. Postema, in 't kerkz. te Warffum	f 1,50
Door Ds. v. d. Werff, coll. spreekbeurt Ds. Poste	
Grootegast	17,64
Door Ds. Scholten, coll. spreekbeurt Ds. Pos te Zuidhorn	16,93
Door Ds. Renting, in de coll. te Winterswijk	5,—
Uit 't busje van J. A. v. Heijningen te 's-Gravenhage	6,—
Door Ds. Bult, coll. te Winschoten	1,—
Van den algemeenen verzamelaar van capsules, ond lood, tin enz. te Delft	—,54
Van H. P. te Delft opbrengst van verkocht theelood	8,—
Door Ds. Petersen voorn. te O.-Pekela nu te Veen-	
dam, uit 't Zend. busje v/d Wed. Korte te O.-Pekela	4,05
Door H. Smit, coll. jaarverg. v/d Zend.-Ver. „Wees een zegen” te Zwolle	9,—
Doosborgh, 20 Oct. 1900.	
B. DE MOEN, Quaestor.	

HET VIJFENTWINTIG-JARIG HOOGLEERAAR-SCHAP VAN Prof. M. NOORDT ZIJ.

Hoewel de datum de 16e Sept. was, werd dit Jubilé, als gemeld is, door Prof. Noordt zij eerst den 19 Oct. op Z.Fw.'s Zestigsten Verjaardag herdacht.

In de door de zorg van hh. Studenten versierde Aula waren de Familie van den Jubilaris, het Moderamen van het Curatorium, de Professoren, en de Leeraars van het Gymnasium, de Penningmeester en Bibliothecaris, de Studenten en eenige Oud-leerlingen, de Pastores loci en verdere Commissies en Deputaties bijeengekomen, — toen de Jubilaris, door de Feestcommissie der Studenten afgehaald, door deze werd binnengeleid, onderwijl de aanwezigen, op verzoek van den Rector, Prof. Biesterveld, het „Liefelingsvers van Prof. N.” Ps. 33 : 11 staande aanhieven —

„Laat ons alom zijn lof ontvrouwen.” ...

Hierop nam de Rector het woord en wenschte den Jubilaris met zijne Echtgenooten en Familie in een korte maar sierlijke toespraak geluk op dezen dubbel feestdag.

Vóór 25 jaren werd Z.Ew. geïnstal. leerd door Cur. Ds. J. H. Donner met een rede over „De hooge belangrijkheid

der Theol. Exeg. Wetenschap” als Docent in de Exegetische en Critische vakken, en trad hij zelf op met een rede over „De beoefening der Exeg. Theologie, inzonderheid van de Tekstcritiek, de Geschiedenis des Bijbels en de Exegese”. Maar ook mocht hij op dezen dag zijn Zestigste jaar voltooien.

Zeker zou hij terugziende, als ieder Christen, veel gebrek zien en eigen onwaardigheid; doch de Heere hield zijn zegen niet in; en bij het onderwijs mocht hij nog menigen persarbeid leveren, ten nutte der hem opgedragen wetenschap.

Daarom deze hartelijke heilgroet toegebracht namens de Collega's en de geheele Theol. School met haar Gymnasium, en waarmede zeker ook de Oud-leerlingen en Predikanten instemmen. Wij danken God, dat Hij U ons gaf!

Geve Hij, dat gij nog lang uw werk met een jong hart en vermenigvuldigde kracht moogt voortzetten. Met Gade en Kinderen steeds gezegend wordt; al bidt gij ook liever, naar we weten: „Heilig” dan „Weer” steeds alle smart’.

Namens de Hoogleeraren, den Bibliothecaris en de Gymn. Leeraars bood de Rector hierop den Jubilaris, als een klein liefdebewijs, een huiselijk geschenk aan.

Hierna trad de heer T. Gerber als

Praetor van het Studentencorps *Fides* op en sprak een hartelijk woord op dezen feestdag van hun Hoogleeraar.

Het was *Fides* een hooge eer in deze Aula, voor zulk een schare, haar blijdschap met dit Jubilé te mogen uitspreken en betoonen. *Fides* mint hare Hoogleeraren; die immers ook hunne eenheid met *Fides* toonen, als welmeenende „commilitones”; vooral in deze Aula van de „eigen inrichting” der Kerken, haar alma mater. Doch in Prof. Noordt zij heeft zij tevens een oud-Praetor, die zijne liefde tot het Corps nu en dan bewees en *Fides* steeds steunde als een vader, die haar groei van kind tot maagd en jonkvrouw heeft gadeslagen, haar heeft helpen grootbrengen.

En was zij soms weestrevig, de dochter, zoo kwam de oud-Praetor en Hoogleeraar welwillend haar tegemoet. Voor al die liede in deze kwarteeuw is zij daarom hoogst dankbaar en bidt, dat de Jubilaris nog lange jaren aan de Theol. School en ten nutte van *Fides* moge werkzaam zijn.

Als stoffelijk bewijs bood hij namens *Fides* daarop een cadeau aan, vergezeld van een prachtig bewerkt Album, waarin op elke bladzijde de handtekening van een Corpslid, in vignet geëncadreerd, voorkomt.

Namens het Curatorium voerde hierop Ds. T. Noordewier, Voorz. der laatste

Cur. Verg., het woord om den Jubilaris hunne dankbare blijdschap te betuigen.

Persoonlijk herinnert Cur. N. zich, hoe hij 20 Oct. 1874 door Ds. Noordt zij Classicaal in de Symboliek werd onderzocht, van familie-relatie gezwezen, — maar sedert 1875 heeft Prof. N. een gewichtiger taak mogen vervullen, die na 1886 nog toenam. Ook op staatkundig en maatschappelijk gebied mocht hij veel doen, waarvan de Ridderorde van den Ned. Leeuw op de borst een teeken is.

God is goedertieren geweest, en daarom vieren de Kerken en de Curatoren feest bij dezen mijlpaal. Niet alleen om de wetenschap maar ook om de opleiding van zoovele Oud-leerlingen nu Predikanten.

Moge de gansche School zich verblijden in eenparigen dank. Curatoren willen toch geen speurhonden zijn, en Hoogleeraren geen autoocraten, en Studenten geen zelfstandige leerlingen zonder leiding: daarom gezamenlijk den Heere lof en eere gebracht voor dezen dag. Want de Jubilaris en wij allen, wij moeten zeggen: „Tot hertoe heeft de Heere geholpen!”

Hij spare U daarom nog lange lange jaren voor de Theol. School en de Ger. Kerken!

De Secretaris der Curatoren Ds. L. Neijens overhandigt daarop den feest-

vierende, namens hen, een feestcadeau in enveloppe, en zegt, dat dit gegeven wordt met een hart, dat God dankt, en Hem bidt, dat hij nog lang gesterkt moge blijven voor al zijn arbeid. Gespaard voor vrouw en kinderen, en voor de Th. School en de Kerken gezegend worden en ten zegen gesteld.

Als afgevaardigde van Oud-leerlingen drukte nu de Hattemer predikant Dr. H. Bouwman, in naam van dezen, — wij bemerkten o.a. DD. J. D. Heersink, J. E. Reijenga en Dr. B. Wielenga onder de aanwezigen — hunne blijdschap uit om 't geen de Heere thans aan de „eigen inrichting” gaf. Benoemd in den bloeitijd van modernisme en moderne critiek, die hiervoor haar Oostersche-talenkennis aanwendde, — heeft Prof. N. zich aangegord, om tegen dien geest in te gaan en de Studenten aldus op te leiden.

Voor ons was hij daarom een onvergetelijk leermeester, ook door onderwijsmethode en zijne aansporing tot studie. Een vaderlijke vriend, die altijd bijstand bood; ook wanneer bij de traditionele z.g. „biecht” te vermanen viel.

Wij wenschen uwe leerlingen te blijven en hopen, dat het U nog gegeven worde een ouden wensch te vervullen en een Canoniek werk uit te geven, waaraan ook uwe Oud-leerlingen behoefte hebben. En moge aan U vervuld wor-

den: die den Heere verwachten, zullen de krachten worden vernieuwd.

Bij een geschenk, dat den Jubilaris in enveloppe vereerd werd, bood Dr. Bouwman hem tevens een fraai bewerkt Album aan met de gecalligrapheerde namen der gevers.

Ds. J. J. Westerbeek v. Eerten kwam, na deze vijf welsprekende redenen, de welwillendheid inroepen, om, al was er niet slechts twee- drie doch vijfmaal gemaaid, toch ook nog een halmpje aan te dragen, namens 84 Predikanten, niet Oud-leerlingen. Ook dezen meenden een bewijs van sympathie te moeten geven met dezen dag.

De arbeid van Prof. N. wordt ook door hen op prijs gesteld en zal niet vergeten worden. Ga daarom voort met op te leiden en ook ons van dien arbeid te doen genieten, als onze vaderlijke vriend.

Tegelijk bood Ds. W. v. E. een geschenk aan met Album van de gevers. Deze zijn zeer oude, oude en jonge dienaren des Woords, maar trots dat onderscheid roepen zij den Hoogleraar éénparig toe: „Dat 's Heeren zegen op U daal!“

Vele Burgers van Kampen wilden zich ook niet onbetuigd laten en namens hen sprak de heer G. Ph. Zalsman een hartelijk woord van gelukwensching tot den Jubilaris, als leider der anti-revolutionairen, en Voorzitter hunner Kiesvereeniging.

Met dank voor al de moeite en ijver daarin betoond, boden ook zij hem een stoffelijk bewijs hunner waardeering aan, met Album der gevers. Hopende, dat hij nog lang als Hoogleraar aan de Theol. School maar tevens voor de belangen der burgerij moge werkzaam blijven.

Intusschen was ook de Burgemeester van Kampen Mr. J. D. E. van Blomstein binnengekomen en complimenteerde den Jubilaris met dezen feestdag.

De Geref. Kerkeraad van Kampen sprak hierop bij monde van Ds. J. Bavinck zijn ingenomenheid met Prof. N.'s jubilé uit. Wel mag hij zeggen: Hulp van God verkregen hebbende, sta ik tot op dezen dag. Want de Heere heeft hem veel gezegend op zijn trouwen, drukken arbeid.

Ook de gemeente was vóór 25 jaren blijde, om de prediking die zij met de komst van den nieuwen Docent zou krijgen, en zij is het ook nu. Dank zij U voor dezen arbeid in de verkondiging van het Woord des levens! En God sterke U nog lange voor kerk en land, voor de Theol. School en deze gemeente in al uwe verrichtingen.

Onderwijl deze sprak waren ook de Zaal binnengekomen: de Directeur van den Militairen Hoofdcursus Luit. Kol. J. J. Wierts en de Commandant van het Instr. Bataillon Majoor Brandt. Welke heeren ingelijks Prof. N. hunne deelneming kwamen betuigen met dezen gelukkigen dag.

De Commissie der Christelijke School deed hierop den Jubilaris, als haren Voorzitter gelukwenschen door haren Vice-president, den predikant der Hervormde gemeente, Ds. J. Rijnenberg. Deze drukte zijn ingenomenheid ermee uit, dat hij hier van het eerste woord af, en telkens, hoorde herinneren, wat Massillon eens in een gezelschap van vele edelen en grooten uitsprak: „Alleen God is groot!“ Dit kan en mag niet anders bij een Christen. Is het voor het Christelijk hooger onderwijs een blijde dag, ook voor het lagere. Ware grootheid toch erkent ook het kleine. Daarom erkent het Schoolbestuur gaarne, wat Prof. N. in al die jaren voor de Christ. School gedaan heeft. En hun wensch en bede is, dat Gods grootheid nog langer door hem in dat hooger onderwijs maar ook in dat lagere verheerlijkt worde. Opdat beide, wij en gij, steeds mogen zeggen en betoonen: „Alleen God is groot!“

Ook in naam der negen Onderwijzers en drie Onderwijzeressen sprak vervolgens het hoofd der Christ. School, de heer J. A. G. de Waal zijne gelukwensching uit, alsmede namens de Christ. Leervereeniging, met het Jubilé van hunnen Voorzitter. Veel hebben zij, vooral de eersten, te danken, en daarom is de innige bede, dat hij nog lange jaren in hun belang moge voortarbeiten en hen besturen.

Onder den indruk van al deze belangstelling en hartelijkheid, van personen en corporaties, wenschte de Jubilaris, vóór hij dit alles beantwoordde, eenige oogenblikken te poezen, — en deed onder-tusschen Z.E.w.s. begade, terwijl de feestge-nooten de fraaie Albums bekeken, eenige verversching rondbieden.

Na deze pauze sprak de Jubilaris een woord tot dank, dat vanwege eigen gemoedsgesteldheid onder al die sympathie, én om den kring rondom hem, nu en dan in den intiemsten toon overging. Daarom worden hier slechts de hoofdgedachten weergegeven.

Bij de belangstelling, alhier door de Theol. School, Studenten en verdere feestgenooten betoond, en thuis in brieven, telegrammen en kaarten uit de Kerken en daarbuiten, kan ik niet

anders dan den Heere danken, voor al wat Hij gaf en geeft. Doet mijn naam Noordzij aan 't noorden en de koude denken, ik heb, eerlijk gezegd, wat koelte nodig om de warmte van mijn gevoel bij 't spreken te temperen.

Met 't woord, dat onze Nestor Ds. J. Bavinck herinnerde, stem ik ten volle in. Hulp van God verkregen hebbende, ben ik door Hem, wat ik ben! Wat voor ontrent veertig jaren, naar Kampen gaande studeeren, mij tot troost en sterkte in 't hart kwam: „De God des heils zal mij ten Herder wezen“ — heeft de Heere mij al die jaren ook doen ondervinden. Van mijn bediening des Woords sedert 1867, te St.-Anna Parochie, Heerenveen en Schiedam, en van mijn Docentschap af in 1875.

Ik had destijds geen- relei gedachte, dat de wetenschappen Canoniek en Exe-gese aan mij toevertrouwd zouden worden; toch was het de richting mijner studie wel. Dit was ook niet onbekend aan mijne omgeving; waarom zelfs mijn Schiedamsche Kerkeraad mij den „Codex Alexandrinus“ schonk.

Met vreeze voor zulk eene zware taak, in dien strijd om het gezag en de betrouwbaarheid van Gods Woord, vooral tusschen 1860 en 1880; en ondanks het, naar sommiger meening, „wat droge“ van deze vakken; en trots vermindering van inkomsten, ondernaam ik ze. Doch slechts met 't oog op Gods hulp, welbewust van mijn weinige kracht, en in een tijd van ontkenning der H. Schrift, waarin het niet alleen ging, zooals Augustinus zeide, om het verlies van den levenden Christus, maar nu zelfs om het verlies van den levenden God.

In allen ootmoed moet ik thans zeggen, van al wat ik deed: te weinig in omvang, te weinig in hoedanigheid, te weinig voor zulk een strijd. Toch beliefdé de Heere mijne pogingen te zegenen van den aanvang af.

Niet alleen werl ik door broeders, zelfs uit Amerika, met sympathie begroet. Doch ook door tegenstanders, als door Prof. Kuene in het Theol. Tijdschrift van 1875. Meende deze, dat ik op mijn niet mechanisch standpunt weldra naast hem zou komen — ik dank Gods genade, dat ik bleef staan, waar ik stond. Aan 't gezag en de waarheid van Gods Woord twijfelde ik nooit! Toch mag ik zeggen, dat ondanks de groote kloof, die tusschen ons lag, de waar-deering van de tegenpartij bleef; gelijk niet alleen in publiek maar ook berhaald privaat schrijven bleek. Ook uit den kring, waarmede wij later samensmolten, ontving ik telkens bewijzen van waar-deering; zelfs zei de *Heraut* eens, dat ik mij den titel van „Doctor Ecclesiae“ had waardig gemaakt.

Daarom, ootmoedig dankbaar voor den zegen, dien God mij gaf, hoop ik voort te varen naar het ideaal. Wat men op mijn leeftijd in werkkraft heeft verloren, heeft men gewonnen in ervaring. Veel wordt nog geleverd in betrekking tot die wetenschap des Bijbels; toch gevoel ik mij daarin nog jeugdig. Is door Oud-leerlingen de vraag geopperd naar een werk over ontstaan, ontwikkeling, inhoud en beteekenis der H. Schrift van mijn hand, ik kan niets zekers beloven. Wel is 't mijne hoop, nog eens daarin te kunnen voorzien. Uitgangspunt, methode en strekking zijn voor mij dezelfde gebleven. Conservatief wil ik niet zijn, maar voor-uitstrevend met de ware wetenschap. Doch de ontwikkeling daarin houdt mij soms op en noodigt tot omwerking. Maar mijn ijver en liefde zullen daarom niet minder worden, en met toe-wijding van al mijne krachten zal voor mij vooruit de weg liggen, met Gods hulpe.

Hartelijk dank, ook namens mijne Gade, voor de vele goede woorden en wenschen en blijken van achting.

Den Rector en de Collega's voor de hartelijke en vertrouwensvolle sym-pathie; mogen we nog lang samenwerken.

Fides en de Studenten roerden een gevoelige snaar aan. Was ik nog jong, dacht ik daarbij. Doch ook oud blijft „*Fides* quaerit intellectum“ bij mij leven.

Mogen de Oud-leerlingen — waarvan ik ruim 250 broeders mocht helpen op-leiden, die in ons land en Amerika en Afrika verspreid zijn — Gods rijk verder helpen uitbreiden.

De sympathie der Predikanten, niet-Oud-leerlingen, inzonderheid der B-broeders, deed mij goed. Wij Calvinisten kabbelen wel eens. Maar als een derde zich mergt in een geschil tusschen man en vrouw, ziet men, dat deze 't toch weer eens zijn. Zoo is 't bij alle onderscheid ook hier. Rijke zegen zij aan die broeders toegebeden en ook aan de Collega's der Vrije Universiteit.

Voor de Burgers hoop ik nog lang met liefde te werken.

De betoonde belangstelling door den Burgemeester waardeert ik zeer, alsmede Z.E.d.'s ambt en persoon, in Kampens stad en gemeenteraad, ondanks verschil in richting.

Het bezoek der Oversten van 't In-structie-Bataillon en den Hoofd-cursus was me eene ware verrassing. Loopt onze werkring uiteen, toch is er soms

een tijd, dat we elkaar nodig hebben. Reeds ten tijde van mijn Praetorschap, leerden we als vrije Scherpsschutters de exercitie. Als 't noodig is, strijden wij saam voor Vaderland en Koningin. Daarom dank voor die attentie.

Ook voor het woord van Ds. Rijnenberg en van den heer de Waal; dat we nog lang mogen samenwerken voor de Christ. School.

En ten laatste, niet het minst, dank aan de Curatoren voor hun hartelijkheid en blijken van liefde en vertrouwen. Dat onder U de Theol. School groeie en bloeie, hoe langer hoe meer! —

Op verzoek van den Rector wordt hierop, na het zingen van Ps. 90: 9, „Laat Uw gené ons met haar troost verrijken“ deze feestelijke bijeenkomst met dank-zegging van Cur. Ds. T. Noordewier ge-eindigd; waarop een ieder, dankbaar gesteund, huiswaarts keerde.

Achtervolge de Heere ook deze zijne weldaad aan Prof. Noordzij en de Theol. School bewezen met zijn zegen, opdat wij allen, gelijk wij met Hem begonnen, en ermee in Hem eindigden, ook onze dankbaarheid blijven betoonen!

RED.

EENE FEESTGAVE.

Bij het Jubilé van een Hoogleraar komt het soms voor, dat enkelen van zijne Oud-leerlingen, ieder op zijn eigen terrein, eene kleine maar nauwkeurige en afgewerkte studie leveren, deze wetenschappelijke opstellen tot een bundel vereenigen en als een bewijs hunner dankbare hulde opdragen aan den Leermeester, die hen inleidde op de erve der wetenschap.

Bij het Jubilé van Prof. Noordzij waren het echter niet de Oud-leerlingen, die den Hoogleraar eene proeve boden van hunne wetenschappelijke onderzoe-kingen, maar was het de Hoogleraar, die zijne Leerlingen en Oud-leerlingen met eene kostelijke vrucht van zijne degelijke studie verraste.

Op den herdenkingsdag van zijne Vijf-en-twintigjarige ambtsbediening zag toch bij J. H. Kok te Kampen het licht: *De Acht-en-zeestigste en de Zestiende Psalm vertaald en verklaard door M. Noordzij, Hoogleraar aan de Theol. School.*

Op de uitlegging van den 68en Psalm vestigden wij reeds vroeger de aandacht. Thans is er de verklaring van den 16en Psalm aan toegevoegd. Gene als proeve van den rijken zin der nationaal theo-ratische, en deze als proeve van de diepe gedachte der typisch-symbolisch Messiaansche Psalmen.

Bij beide Psalmen is de uitlegging met nauwgezette zorg, met oud-Hol-landsche akribie bewerkt. Er is een lange, degelijke arbeid aan besteed. En de verklaring vaagt de nevelen weg, die over deze liederen hangen, en doet ze recht verstaan en in al hun schoonheid en rijkdom genieten.

Ieder kan zich daarvan bij de lezing van deze studie van Prof. Noordzij ten volle overtuigen. Want de geachte Schrijver heeft in den tekst alleen de resultaten van zijn wetenschappelijk onderzoek opgenomen, en alwat hij tot verdediging of nadere verklaring voor theologen noodig achtte, naar de noten verwezen.

Wie er toe in staat zijn, mogen echter die noten niet ongelezen laten. Want ze zijn allerbelangrijkst. Soms is in enkele zinsneden de stof eener gansche verhandeling saamgeperst. Men leze bijv. maar eens aandachtig, wat in de tweede noot op bl. 75 over de thans zoo druk besproken quaestie der „Ik-psalmen“ wordt gezegd.

Er is geen twijfel aan, of Leerlingen en Oud-leerlingen zullen deze feestgave van Prof. Noordzij met dankbaarheid uit zijne hand aannemen. Moge zij hun een prikkel zijn, om het voetspoor van den Leermeester te volgen en hunne krachten en gaven te wijden aan de uitlegging der H. Schrift.

Want het is zoo waar, wat Prof. Noordzij in de voorrede zegt: wij kennen Gods Woord nog zoo weinig in bijzon-derheden naar voorstelling, gedachten-gang en inhoud. Bij name op het gebied des Ouden Testaments is nog zooveel te doen, om dien misstand te over-winnen en te vervangen door wat juist en beter is.

Voor de behandeling van allerlei finesses op het gebied van kerkrecht en liturgie heeft men overvloedigen tijd, en men schrijft daarover door met een toewijding soms, alsof van dergelijke bijzonderheden het wél van de Gerefor-meerde kerken in deze landen voorgoed afhangt. Maar Gods Woord geraakt daarbij, natuurlijk onopzettelijk, meer en meer op den achtergrond; en van studiën, die op dat Woord ingaan en bijdragen tot vermeerdering van de kennis naar vorm en inhoud van hetgeen God door Zijn Woord tot ons zegt, is vergelijken-derwijze zoo goed als geen sprake.

Laten daarom onze Theologen den arbeid verdeelen en op het uitgestrekte veld der Godegeleerde wetenschap zich ieder een klein, beperkt terrein uitkie-

zen, dat zij doorzoeken met al de diepzinnigheid en scherpzinnigheid, die hun ten dienste staan.

De velden zijn wit om te oogsten, maar waar zijn de arbeiders?

BAYINGK.

AAN EEN JEUGDIGEN AMBTGENOOT.

Waarde Broeder,

In vroegere jaren hoorde men vaak spreken van „bevindelijke preekers.“

Dat waren, in die dagen, meestal mannen uit het volk, die na korte, althans zeer onvoldoende voorbereiding tot het predikamt geroepen werden. Mannen die, zooals men dat noemt, zelf krachtadig tot God bekeerd waren en de worstelingen kenden om de zekerheid der zaligheid hunner zielen; en doorgaans ook de moeilijkheden en de zorgen van het aardse leven, in den vorm waarin deze door de kleinen naar de wereld gedragen en ondervonden worden; mits-gaders de wonderbare uitredingen en de overvloedige vertroosting des Heiligen Geestes, of de getuigenis des Heiligen Geestes, met hunnen geest, dat zij kinderen Gods en erigenamen des eeuwigen levens waren. Zij predikten wel stelselmatig, dat God den zondaar zalig maakt en waren, in eigen schatting en in de schatting des volks, goede Calvi-nisten, ofschoon zij bewust of onbe-wust, ook niet versmaadden dat bestand-deel, dat Luther kenmerkt, en dat zoo groote aantrekkelijkheid bleef behouden, namelijk de prediking van het *hoe*; hoe God den zondaar zalig maakt, hoe God den zondaar bekeert, de ziel tot Jezus leidt tot rechtvaardiging en in Jezus leidt tot heiligmaking, tot geestelijke kennis Gods en van zichzelf.

Dat dit „bevindelijk preeken“ wel eens tot buitensporigheden leidde, is lichtelijk te begrijpen. Onwillekeurig predikte men zichzelf inplaats van Christus en stelde men zijn eigen weg tot maatstaf en model voor anderen.

Deze predikers werden dan ook veelal onderscheiden in: Boënergussen of zonen des ondonders, en Barnabassen of zonen der vertroosting. De eerstgenoemden predikten streng de wet, wat God van den mensch eischt, hoe smal de weg en hoe eng de poort is, die ten leven leidt, hoe ver het met een mensch kan komen, zonder nog de zaligmakende genade te bezitten en hoe nauwelijks zelfs de rechtvaardige zalig wordt. In die gemeenten trof men dan ook, bijna uitsluitend, „bekommerde zielen“ aan, en zulken die zeer ervaren waren in de leerstellige waarheid, maar, als het op den man aankwam, verklaarden: ik heb er zelf nog geen deel aan, ik ben onbekeerd. Men kreeg gemeenten van onbekeerden, met een enkelen geloovige er tusschen, als een bloemeke op de dorre heide.

De zonen der vertroosting daaren-tegen predikten, zooals men hetnoemde, een ruim en mild Evangelie. Zij noo-digden en lokten tot den dienst des Heeren jong en oud, prezen de vreeze des Heeren aan als het hoogste goed, wezen op de kenmerken van het gena-deleven, op de eerste beginselen van het leedwezen over de zonde, het toevlucht nemen tot Jezus, de vertroosting van „tijden en oogenblikken“, het twijfelen als kenmerk van het gelooven, en de groote zondaarsliefde van Jezus, die zondaars aanneemt en tot wien we dus vrij mogen gaan. De Boënergussen noemden dit: „de zielen naar de bloem-hoven jagen“, „kussens onder de oxelen naaien“ en „bedden spreiden die te kort, dekels die te smal waren“ voor den rechterstoel Gods. Een wee! werd soms over zulke predikers uitge-sproken, het bloed der zielen zou van hunne handen geëischt worden.

Het kon er zoo spannen in die dagen. En er behoorde zooveel stilheid der ziel, zooveel sterkte in God toe, om met vasten tred den weg te betreden, dien men in Gods Woord zag aangewezen, en moedig te zijn tegenover alle men-schen, Paulus nazeggende: mij is voor het minst van ulieden geoordeeld te worden, die mij oordeelt is de Heere.

Er waren er ook, die een bijzonderen aanleg hadden voor het „vergeestelijken.“

De geschiedenis van Ruth, van Jozef en anderen werden vergeestelijkt. Farao was God de Vader, Jozef de Middelaar, en de om brood schreeuwend Egyptenaren de heilbegeerende zondaren, die tot den geestelijken Jozef moesten gaan, om te doen wat hij zegt.

Deze predikers maakten, hier en daar, ook eenigen opgang, maar over 't alge-meen was het volk toch afkeerig van zulk eene mishandeling der woorden Gods.

De beeldspraak van het Hooglied werd te brengen op de geloofswerkzaamheden en het gevoelsleven van de godvruch-tigen was ook toen eene geestelijke lekkernij en is dat, voor sommigen, nog.

Toen ik, in 1864 te Kampen den dienst des Woords aanvaardde, werd daar ijverig gestudeerd in *Vinet* en *Van Oosterzee*. Van Velzen doceerde ertoen de Homileetiek. Van Velzen was een bewonderaar van Van Oosterzee, doch geen blind navolger en waarschuwde

ook tegen buitensporigheden. En dat was wel eens noodig ook. Men hoorde toen van blikken omhoog en omlaag, blikken in de diepte, in de verte, een blik vooruit, achteruit en om u heen, blikken naar binnen en blikken naar buiten. De nuchtere *De Cock* kon die „blikslagerij“ niet uitstaan en critiseerde scherp menig jeugdig „blikslager.“

Zoo zijn wij, al worstelende, vooruit-gekomen. De gewoonte om te zeggen, dat een woord Gods zoo stout klinkt, zoo ver reikt, zoo ernstig bestraft, zoo zacht troost, heeft plaats gemaakt voor gezonder opvatting van de bediening des Woords. Er is althans een onniskanbaar streven om het Woord Gods zelf te doen spreken tot de consciëntiën der menschen.

Wij ouderen beschouwen dit als de gezegende vrucht van de toeneming en de ontwikkeling der beoefening van de Theologie, in wetenschappelijke zin. We hebben, in de dagen onzer kracht, een handje geholpen aan dien vooruitgang, en den Heere gedankt voor de gave van mannen, wier wetenschappelijke pink dikker is dan onze lendenen.

De zegen, die ook in dit opzicht van Kampen en Amsterdam is uitgegaan, kan niet licht overschat worden. Vooral Kampen heeft veel gedaan voor de ontwikkeling der predikunde in de Gere-formeerde kerken. Ook toen men zich nog behelp met handboeken van ande-ren, was er toch altijd een streven om het Gereformeerde karakter der prediking te bewaren, een streng veroordeelen van de z.g. motto-preeken en een aandringen om den tekst tot zijn recht te laten komen, het woord Gods zelf te laten spreken, en dat zoo te doen, dat het prediken toch altijd een „kunde“ bleef, en de preek iets behield van een kunst-stuk, waaruit een gedachte sprak, waar lijnen in opgemerkt konden worden, dat iets afgeronds, iets volkomens had.

En ook hierop moeten wij, geloof ik, bij de bediening van Gods Woord wel letten. Nooit mag de inhoud opgeofferd worden aan den vorm, maar de vorm mag evenmin versmaad worden, wijl hij het is, die ook mede het onderscheid stelt tusschen Chaos en Kosmos, en het Woord Gods aangenamen maakt voor de consciëntie der menschen. Onder het hooren of lezen eener predikatie moet in onze gedachten niet kunnen opkomen de versregel uit Ps. 139: „mijn“ onge-vormden klomp beschouwd.“ Een klompie teksten, of zelfs gedachten, is nog niet, wat men noemt eene predikatie, een rechte bediening van het Woord Gods.

Vergeef mij, als ik wat zeurderig wordt en van het onderwerp afdwaal, iets dat wel te verklaren is bij lieden, die op leeftijd komen, maar dat in de bediening van Gods Woord streng vermeden behoort te worden. Ik heb eenvoudig willen zeggen dat er nu, over het alge-meen, beter, inzonderheid Schriftuur-lijker, gepredikt wordt dan b. v. vóór veertig jaren. Die gunst heeft God zijn volk bewezen. Dat is de zegen op de wetenschappelijke beoefening der Theo-logie, op den arbeid van mannen die, uit de Gereformeerde beginselen zelve, de eischen voor eene Gereformeerde prediking hebben aan het licht gebracht.

Of nu het volk, over het algemeen, die gunste Gods erkent en waardeert, is eene vraag, die niet zoo in het algemeen te beantwoorden is. Ook ten aanzien van deze vraag is generaliseeren niet raadzaam.

Voor u, jongeren, is echter de les der ervaring bemoedigend. Indien gij u houdt aan het zuivere Woord Gods, niet uzelf, maar de eere Gods en de zaligheid der menschen zoekt; niet ophoudt uzelfen te beproeven voor het aangezicht Gods; het u laat welgevallen door kwaad en goed gerucht te gaan, en alles te verdragen om der uitverkorenen wil: zult ge steeds meer toestemmen, dat het opzienersambt een voortreffelijk werk en het bedienen van Gods Woord onze vervroegde zaligheid op waarde is.

T. t.

W. H. GISPEN.

VOLKSNODEN.

Getuigenis tegen den Vac-cine-dwang.

De circulaire aan de leden van dezen Bond tegen den School-vaccine-dwang, waarover wij in het vorig N°. spraken, is van den volgende inhoud.

Aan de leden van den Anti-Vaccine-DWANG-bond.

Het Bestuur van dezen Bond acht den tijd gekomen om weder eene *Algemeene Vergadering* saam te roepen.

Volgens besluit der voorlaatste Algemeene Vergadering is in de laatste jaren geen contributie geind, omdat er nog gelden in kas waren, en omdat er geen uitzicht was, dat de Bond voorreest veel zou kunnen doen.

De Bond is echter niet ontbonden, gelijk sommigen schijnen te meenen. In 1897 is nog aan de leden gezonden een uittreksel van het „Eindrapport der Engelsche parlementaire Commissie van onderzoek inzake de Vaccine“; en in 1892 een ex. van de brochure „*Vaccine-verveering*“ van Jhr. Mr. A. F. de SAVORNIN LOHMAN.

Zooals gij weet, is onlangs de *LEERLICHT*.

WET aangenomen. Zoodra die Wet wordt ingevoerd, zullen vele ouders, die overwegend bezwaar hebben tegen de Vaccine niet instaat zijn, zelve naar den eisch der Wet te zorgen voor het onderwijs hunner kinderen, in groote moeite komen, indien het hun NIET door tegemoetkoming aan hun bezwaar, mogelijk wordt gemaakt hunne kinderen naar school te zenden.

Bij de behandeling van het Wetsontwerp op den Leerplicht in de Tweede Kamer, heeft ZEXC. de Minister van Binnenl. Zaken, de heer GOEMAN BORGESUS, uitzicht gegeven op zulke tegemoetkoming. Op een verzoek van het lid der Kamer, den heer DE WAAL MALEFJIT, dat de Minister een wijziging op de Wet van de besmettelijke ziekten zou toezeggen, opdat voor schoolbezoek niet meer zou noodig zijn voorafgaande vaccinatie; of dat de Minister althans met een wijziging mocht komen in dien geest, dat de bestaande bepalingen door mildere werden vervangen — antwoordde ZEXC. de Minister aldus:

„Eenige jaren geleden zou ik op een dergelijke vraag misschien direct geantwoord hebben: dat nooit! Maar dit antwoord wil ik thans niet geven. Met het oog op de toestandkoming van de Leerplichtwet moet ook mijns inziens de Vaccine-questie niet een ander oog worden gezien. Of de wijziging, door den geachten afgevaardigde aangegeven, aannemelijk zou zijn en het gevaar voor besmetting voldoende zou keeren, heb ik op dit oogenblik niet te beoordeelen; maar dit belooft ik, dat ik de door den geachten afgevaardigde uit Breukelen uitgeproken wenschen in nadere overweging zal nemen. Verder kan ik niet gaan.”

Die belofte des Ministers is een drangreden te meer om nu opnieuw en met kracht te getuigen tegen den Vaccine-DWANG. Daarom roept het Bestuur niet alleen de afgevaardigden van afdelingen, maar al de leden en belangstellenden op tot een Samenkomst D. V. Donderdag 15 November a. s., voorn. 1 uur, te UTRECHT, in het gebouw „Irene”, Keistraat. Voor 31 October worden de punten of voorstellen, welke behandeling op deze Algemeene Vergadering U noodig of wenschelijk mocht voorkomen, ingewacht bij den Secretaris, Dr. VOORHOEVE te 's-HAGE, Celestiastraat, 93. Zou spoedig doenlijk zal daarna een volledige Agenda der Algemeene Vergadering aan de leden worden gezonden, en aan dagbladen en weekbladen ter plaatsing aangeboden.

Bespreking, ook door de Pers en door de Schoolvereenigingen, Arbeidersvereenigingen, Kiesvereenigingen en andere kringen des volks, van de gewichtige vraag: *Wat ons te doen staat tot bevordering der opheffing van den nog altijd voortdurenden en nu vooral veler consciëntie bedreigenden Vaccine-DWANG*, zouden wij gaarne willen aanbevelen.

Reeds nu kunnen wij enkele zaken noemen, die op de a. s. Samenkomst in bespreking moeten komen, na de verslagen van den Secretaris en den Penningmeester. 't Zijn de volgende, die wij mededeelen in den vorm van vragen:

Indien een nieuwe Bond voor dit doel mocht optreden, die alle tegenstanders van den Vaccine-DWANG in zich opneemt, kan dan onze Bond worden opgeheven, of behoort deze als Bond van Christus-belijders te blijven bestaan en, waar dit kan, zooveel mogelijk samenwerking met anderen te zoeken?

Indien de Bond blijft bestaan, zal dan van Januari a. s. af de contributie weer worden geïnd? Zal er beduidende actie kunnen komen, dan is het noodzakelijk, dat het restant der gelden door vele contributie worden vermeerderd.

Zal er een bekwaam reizend Agent worden gezocht en benoemd, die allerwege kan optreden om belangstelling te wekken voor dit dringend belang van ouders en scholen, en om leden, giften enz. te verzamelen?

Wij eindigen met het verzoek, dat gij deze circulaire aan belangstellenden wilt laten lezen, en ook met U bekende leden van den Bond bespreken, en voorts alles doen wat gij kunt om het welslagen der a. s. Algemeene Vergadering te helpen bevorderen.

Met toebidding van den zegen onzes Gods,

Uw dienaren,

Het Bestuur van den ANTI-VACCINE-DWANG-BOND.

Namens hetzelfde:

L. LINDEBOOM, Hoogleraar a. d. Theol. School te KAMPEN, Voorzitter.
Dr. N. A. J. VOORHOEVE, Arts te 's-GRAVENHAGE, Secretaris.
J. JANSEN, Hoofd der Christelijke School te ROTTERDAM, Penningmeester.

Zoodra men ziet, het Bestuur van den Bond is gereed om weder op te treden. Vinde zijn pogen nu den steun, dien het gewicht der zaak verdient, en dien het Bestuur noodig heeft. Ook wie niet komen kan op de a. s. Vergadering, kan medearbeiden door de belangstelling in zijnen kring op te wekken, en insgelijks door tijdig den Secretaris voorstellen, wenken enz. toe te zenden. Wij bevelen deze zaak in aller Christenen bidende overweging en medewerking aan.

In 't slot van ons vorig artikel zijn enkele regels onduidelijk geworden. Wij plaatsen ze daarom opnieuw, zooda zij moeten luiden. Voor prachzinnijerij leze men: practizijerij. En voorts leze men: „De aloude deun: 't Is de tijd niet, geldt als afdoende bewijs. ... En de Geest des HEEREN kan, als weleer de Jozua's en Zerubbabels en al het volk des lands ... bezielen en ter overwinning leiden.” Wij voegen er thans alleen dit bij: Veel zal reeds gewonnen zijn, zoodra algemeen wordt gevoeld en erkend, dat wij tegenwoordig in alle kringen en voor elk terrein des levens bijzonder dringende be-

hoefte hebben aan krachtige werking van den Geest onzes Gods. En dat geve Hij, Wiens Naam is Ontfermer, naar den rijkdom Zijne goedertierenheid!

L. LINDEBOOM.

Politieke Beschouwingen.

De tijdingen uit Zuid-Afrika zijn, terwijl wij ons aan het schrijven zetten, zeer schaarsch, en wat wij nog weten is meestal uit Kaapstad of Durban. Deze staat van zaken is zeker een gevolg daarvan, dat Roberts niet veel goeds kan berichten en zijne verbindingen telkens afgesneden worden. Zooveel bleek in de laatste dagen wel, dat de positie der Engelschen overal minder goed en meer gevaarlijk worden, terwijl de Burgers aan alle kanten hunne reorganisatie voortzetten en intusschen op eene voor de Engelschen schrikbarende wijze in bewegelijkheid toenemen. 't Gevolg van een en ander is dan ook, dat Roberts vertrek voor eenige weken tenminste is uitgesteld, het terugtrekken der Engelschen uit het Noorden en Oosten van de Transvaal op Pretoria-Middelburg voortgaat ter bescherming van eigen bedreigde posities en de Burgers alle spoorwegen immer sterker aanvallen en beschadigen, waar zij maar kunnen, en zelfs Barberton en Komatipoort weer bedreigen.

Bijzonder opmerkelijk is de herleving van de Boerengroepen in 't Zuiden en Westen van den Vrijstaat. Zonder versterkingen durven de Engelse commando's zich niet buiten hunne versterkingen te begeven. Naar men zegt, zouden weer tal van Kaapkolonische Burgers zich bij hunne strijdende Broeders aansluiten, uit ontvreemding over de strafwetgeving tegen hen gericht en de gemeene wijze waarop de Engelschen in Vrijstaat en Transvaal huishouden. En inderdaad zij neemt ongekende verhoudingen aan! Wat men doet is barbaarsch!

Intusschen is President Krüger scheep gegaan en op reis naar Europa. Moge hij succes hebben! Het streven van leren en Franschen om hem hun sympathie te betuigen en zijne pogingen tot bemiddeling, bij de Franse Regeering door de Vredesraden ten sterkste te steunen — vermenigvuldigt hand over hand.

Moge vooral het laatste succes hebben; voor toejuichingen is het thans niet de tijd! Wij vreezen echter, dat de toenadering van Duitschland tot Engeland inzake China voor de zaak der Burgers niet gunstig werken zal en allicht Frankrijk en Rusland, gesteld zij zouden willen tusschenbeide komen — meer scrupel zullen maken. Doch, men is 't over de betekenis van de toenadering nog allesbehalve eens. Geduld dus. De Verbondenen bereikten inmiddels met hunne troepen in China doel, zoodat deze thans weinig te doen hebben. Wijst dit, afgezien van de pogingen in 't Zuid-Oosten om een andere Regeering te verkrijgen — op spoedigen vrede?

De vredesonderhandelingen zijn echter nog wat uitgesteld; vermoedelijk, omdat alle diplomaten nog niet te Peking waren aangekomen. Maar dit zal wel spoedig het geval wezen.

Walderssee ligt volgens berichten ziek aan de dysenterie. De positie waarin Keizer Wilhelm dezen in zijn hooge gunst staanden krijgsman gebracht heeft, kan men niet schitterend heeten.

Uit het Zuiden wordt weinig vernomen en men trekt daaruit niet te gunstige conclusies. Men vrees dat de keizerlijke troepen, die eerst gelukkig opereerden, in den omtrek van Canton ten slotte verslagen zijn. Spanje heeft weer vlug een nieuw Ministerie gekregen. Azcaragua, de eerste Minister, is de man van den sabel.

Aan het telegram dat ons de namen bracht is toegevoegd, dat Weyler zijn post als gouverneur van Madrid aanvaard heeft en de troepen in de kazernes geconcentreerd zijn. Dit Ministerie beduidt toch geen overgang tot een liberaal bestuur, maar verpersoonlijkt een verergerden Silvela!

Pas werd Linares tot Minister van oorlog benoemd en zijn eerste daad is den gehaten Weyler een post van groot vertrouwen te geven. Linares deed dit zonder zijn collega's te raadplegen. De ministers van binnenlandsche zaken en publieke werken wilden dat niet dulden. Silvela poogde vruchteloos de partijen te verzoenen. De Koningin-regentes wilde Silvela behouden, doch deze zeide onder geen voorwaarde nogmaals het ondraakbare, moeilijke werk van een Spaansch-premierschap op zich te willen nemen.

Bijzonder duidelijk is de wijze waarop Linares meende zich te kunnen verantwoorden. Hij zeide Weyler benoemd te hebben, omdat het noodig was aan het hoofd van Madrid een flink militair te plaatsen, die „zekere politieke manifestaties” zou weten te onderdrukken. De weerdraad van Cuba moet dus misschien tegen zijn eigen landgenooten dienst kunnen doen.

Het Spaansche volk heeft een sterken rug en kan ontzettend veel dragen. 't Zou ons toch verwonderen als deze daad der Regeering zonder bloedig protest voorbij ging. Zou de Spaansche monarchie dagen van een zeer ernstige crisis tegemoet gaan?

In Oostenrijk is de nieuwe verkiezingsstrijd in vollen gang met een woede, die geen grenzen kent. Het gaat er voor de Duitschers op of onder. Veel kans hebben zij echter niet. Met hunne neerlaag wordt de eenheid van den Staat nog zwakker. Doch ook zij hebben het er naar gemaakt.

Van den Noord-Amerikaanschen verkiezingsstrijd is nog weinig met zekerheid te zeggen. Beide partijen verzekeren voor zich de overwinning. Doch dat is zóó de gewoonte. Afgezien van beginsel zouden wij en tegen het imperialisme en voor de Boeren Mac Kinley en zijne Republiekeinen een neerlaag gunnen.

NOORDTJII.

Zuid-Oosthoek van Friesland.

M. d. R. I. Niet zonder schroom vraag ik het woord en kom weder tot de vrienden om voor de armen in den Z.-Ohoek geld,

kleding en degelijke lectuur te vragen, ter uitdeeling op de Zondagscholen met het a. s. Kerstfeest. We ontvingen reeds van een ouden vriend f 5,85 verzameld door dhr. J. Tromp.

Als de Zondagschoolonderwijzers hun leerlingen eenigen tijd wekelijks een cent lieten medebrengen voor hun arme medescholieren, dan volgden zij het voorbeeld van die te Delft, die ons pas f 4 zonden. We hopen ook weder op de Naai- en Dorkasver. enz. om ons te helpen. Met dankbaarheid denken wij aan het vorige jaar. Helpt ons dus weder als vroeger. Vele kleintjes maken een groote.

Oranjevond,
Heerenveen,
20 Oct. 1900.

Scheurkalenders in de Kazerne.

Van J. S. te Rijswijk f 0,50
Dankbaar voor deze bijdrage, kunnen we niet nalaten onze verwondering uit te spreken over het feit, dat dit jaar de oogst veel schraler dreigt te worden, dan hij in de laatste jaren is geweest. Voor Oost- en West-Indië is de opdracht ter verzending reeds geschied; en binnen kort zullen we onze rooster voor alle garnizoensplaatsen moeten klaar maken; mogen we derhalve allen vrienden der Soldaten vriendelijk verzoeken om ons weldra met een kleine of groote bijdrage te verblijden? Het is immers de zaak des Heeren; het is voor den arbeid in zijn Koninkrijk.

E. KROPFELD.

Rijswijk, 31 Aug. 1900.

Miss Sheppard, die van opera-zangster Christelijke zangeres geworden is, verhaalde pas het volgende aangaande hare bekeering. — „Op zekeren dag, het is negen jaren geleden, heb ik mij aan den Heer gegeven; dien dag onderzocht ik, tot welke „verloochening” ik zou geroepen worden. Thans kan ik echter dat woord voor zulk eene zaak niet meer dulden! Ik moest de wereld, het toneel, de versierselen waarvan ik zooveel hield, vrienden die mij dierbaar waren, en een positie die vele benijders maakte, verlaten. Doch toen ik eenige jaren mijns levens en de eeuwigheid tegenover elkaar woog, zeide niet eene voorbijgaande aandoening maar mijn gezond verstand mij, dat ik zonder aarzelen Jezus en de eeuwigheid moest aangrijpen en al het overige verlaten, en ik deed het vastberaden. Toch was ik droevig, denkende aan al hetgeen ik ging verlaten, en niet wetende, wat Jezus mij daarvoor in ruil zou geven.

„Het etensuur was gekomen; ik versierde mij niet als gewoonlijk; ik hield mijn gewone uitgaanskleed aan en ging naar beneden. Toen ik mijne plaats aan tafel innam, scheen het mij, dat alle blikken op mij gevestigd waren. Ik had roode oogen, want ik had geweend, toen ik met mijzelve over mijn besluit te rade ging! Na den maaltijd heerschte er een stilzwijgen, dat hinderlijk was voor allen. Ik zeide toen in mijzelve: dit is het oogenblik om van Jezus te spreken; indien ik nu niet spreek, spreek ik er wellicht nooit meer over! En ik zeide met ontroering: „Hedenavond ten vijf ure heb ik mij aan Jezus overgegeven.” Tegenover mij zaten twee Christelijke dames en een godloochenaar. De twee dames stonden dadelijk op, kwamen mij omhelzen en gaven mij hare blijdschap te kennen over het besluit, dat ik genomen had, en terwijl wij naar het salon gingen, naderde ook de oude atheïst mij, zeggende: „Meffrouw, ik wenschte in uw plaats te kunnen zijn!”

In het Kanton Genève zijn 127,230 inwoners. Van deze zijn echter 50,128 vreemdelingen. Van de inwoners zijn voorts 58,798 Protestanten, 66,963 Roomschen en 1,569 „diversen.”

L'Eglise Libre schrijft: „Men bericht, dat de jonge Koningin van Holland geheel-onthouding in praktijk brengt en bij publieke feestmalen weigert den wijn aan te raken, zonder eenigszins haar gedragslijn te willen ontveinen.”

Ingezonden.

AAN PROF. BAVINCK,
HOOFDREDACTEUR VAN „DE BAZUIN”.
Hooggeleerde Heer!

Vergun mij, naar aanleiding van uw artikel over „Zelfstandigheid” in de Bazuin van 12 Oct. j. l. een kort woord.

Ik vrees, dat wat u daar schreef ten opzichte van mijn persoon, aanleiding kan geven tot misverstand.

In de recensie, die u in het vorig nummer van de Bazuin van mijn jongste studie over „Sociologie” gaf, wees u er met nadruk op, dat ik in die studie zelfstandig met eigen werk was opgetreden.

Voor die verklaring nu ben ik u dankbaar. Gij weet zoo goed als ik, hoe niet vele jonge mannen van mijn leeftijd zich wagen aan het trekken van algemeene grondlijnen, maar zich gewoonlijk bepalen tot uitwerking van monografieën en détailwesties. Daarbij laten zij zich leiden niet alleen door de grondstellingen hunner leermeesters, maar ook door hun afgeleide stellingen. Komen zij dan al later tot werkelijk zelfstandige werkzaamheid, dan blijft die toch gewoonlijk bespaard voor meer gevorderden leeftijd. Uw oordeel, dat mijn werk ten dezen een exceptie maakte, was mij dus zeer veel waard.

Toen echter de Bazuin van Vrijdag j. l., met instemming Dr. Kuyper's recensie mijner bovengenoemde studie in de Standaard aanbalend, nog eens mijn „zelfstandigheid” deed uitkomen, ja zelfs mijn „verschil met den leider der anti-revolutionaire partij” accentueerde, voelde ik, dat thans mijner een woord van aanvulling en verduidelijking niet langer mocht uitblijven.

Reeds in uw oorspronkelijke recensie in het vorig nummer der Bazuin miste ik met spijt een woord uwerzijds, wijzend op het alzijdig verband tusschen Dr. Kuyper's wetenschappelijk standpunt en het mijne. Dr. Kuyper zelf kon dat in de Standaard natuurlijk moeilijk doen. Ik had nu zoo gaarne dat

woord uit 'uw mond gehoord. Maar nu u in uw jongste artikel nogmaals enkel het verschil doet uitkomen, en gansch niet op den samenhang en de overeenkomst tusschen Dr. Kuyper en mij wijst, wensch ik zelf hiervan een woord te zeggen. Ik vrees, dat anders bij ons volk in zijn breedere kringen, dat uitteraard niet zelf mijn studie leest, zich een onjuiste voorstelling vormt van de verhouding tusschen Dr. Kuyper's arbeid en den mijne.

Want — ik leg hier al den nadruk op — dat verschil is klein en niets betekenend, vergeleken bij wat hem met mij samenbindt. In de eerste plaats dank ik geheel mijn levensbeschouwing aan Dr. Kuyper. En de wetenschappelijke formulering der h.-of-beginselen van levensbeschouwing en de wijsgeerige, Erkentniss-theoretische grondslagen voor mijn eigen wetenschap, de Rechtswetenschap, heb ik van hem (afgezien nu hier, van wat ik aan u zelf, Prof. Woltjer en Prof. Fabius verschuldigd ben.) Dan ontleende ik nader in die Rechtswetenschap zelf bijna alle theologische gegevens wederom aan Dr. Kuyper, aan zijn „Locus de Magistratu” en aan „de Heraut”. Voorts vertoont mijn constructie van de Overheid en van de verhouding tusschen staat en maatschappij niet onduidelijk zijn invloed. Zijn volle instemming verwierf ik voor mijn constructie der maatschappij, in hoofdzaak ook voor die der Sociologie. Wat ik aan de Overheid toebedeelde als taak, deelt ook hij haar toe. Alleen waar het gaat om de afbakening van de grens, tusschen de souvereine taak van de Overheid en de souveriniteit in eigen kring van den staat, loopen onze inzichten uiteen.

Noem nu de wetenschappelijke verhouding, die tusschen Dr. Kuyper en mij bestaat, honderd, dan is 95% verband, en verband van het allernauwste soort, en de resterende 5% is verschil. En dan nog gaat dat verschil slechts over afgeleide stellingen, terwijl het verband grootendeels de cardinale kwesties beeft.

Bovendien is mijns inziens uw woordenkeus niet volkomen gelukkig. Van „den leider der anti-revolutionaire partij” verschil ik in 't geheel niet. In de politiek heeft Dr. Kuyper's werkzaamheid en zij alleen mijn onverdeelde instemming. Maar op het gebied der Rechtswetenschap verschil ik in enkele afgeleide stellingen van hem. Die stellingen hoop ik eerlang — niet het minst daarin geleid door uw wenk, Hooggeleerde heer, — nog eens nauwgezet met Schrift en historie in verband te zetten.

Resumeerende wensch ik derhalve deze verklaring af te leggen. In enkele afgeleide stellingen der Rechtswetenschap verschil ik van Dr. Kuyper, maar ik heb zijn centrale levensgedachte in haar volle waarde en waarheid gegrepen, en die hoop ik voor de Rechtswetenschap in 't algemeen en voor de Sociologie in engeren zin vruchtbaar te maken tot heil van ons volk. Zijn algemeen wetenschappelijk, zijn kerkelijk en zijn staatkundig standpunt heeft mijn onverdeelde instemming. Met eerbiedige hoogachting en broederlijken heilgroot heb ik de eer te zijn

Hooggeleerde Heer!

Uw dw.

Mr. ANNE ANEMA.

Den Haag, 14 Oct 1900.

Aan bovenstaand schrijven ruimen wij gaarne eene plaats in. Maar het komt ons toch voor, dat Mr. Anema zich noodeloos bezorgd maakte. In het artikel „Zelfstandigheid” was het er de Bazuin in de verste verte niet om te doen om het verschil van Mr. Anema en Dr. Kuyper te doen uitkomen. Zij legde er geen nadruk op. Zij weidde er niet over uit. Zij haalde alleen aan, wat de Standaard er van zeide, zonder er een woord aan toe te voegen. En zij haalde dit alleen aan, om ook in den kring van de Bazuin-lezers te doen weten, wat de Redacteur van de Standaard zoo schoon en juist over het behoud van zelfstandigheid en over de nuttigheid van verschil van inzicht bij overeenstemming in de beginselen had gezegd. Zij meende, dat deze woorden verdienden, in wijden kring bekend te worden. Daarbij twijfelde zij er geen oogenblik aan, dat Mr. Anema in de grondstellingen met Dr. Kuyper geheel overeenstemde. Uit zijne beide studiën bleek dit voldoende, evenals ook weder uit dit ingezonden stuk. Wij nemen er gaarne kennis van, dat het algemeen wetenschappelijk, het kerkelijk en het staatkundig standpunt van Dr. Kuyper zijne onverdeelde instemming heeft.

BAVINCK.

Boekaankondiging.

Het leven van D. L. Moody door W. R. Moody en A. P. Fitt, met een inleiding van F. B. Meyer B. A. Uit het Engelsch vertaald door W. van Nes. Rotterdam, J. M. Bredée.

Aan dit boek wenschen wij een ruim debiet toe. Moody was een Methodist van top tot teen, en die schaduwzijden van het Methodisme komen ook in deze levensbeschrijving duidelijk uit. Er is geen sprake van en er is geen mogelijkheid op, om Moody na te doen. Maar Moody was een man, een karakter, een persoon; hij was een groot man, een voortreffelijk Christen, met hartstochtelijken ijver voor de zaak des Heeren en voor het heil van zondaren bezield. Ook waar men op zijn leer en arbeid gegrond aanmerkingen heeft, kan men veel van hem leeren en God danken voor de groote gave, welke Hij ook in Moody aan zijne kerk geschonken heeft. Van het Methodisme hebben wij veel kwaads gehoord; maar het heeft ook zijn nut, om ook eens de goede zijde, die eraan verbonden is, te leeren kennen en waardeeren. Daartoe biedt het leven van Moody, dat in deze uitgave van Bredée ons aangeboden wordt, eene geschikte gelegenheid. Het boek spreekt over Moody's leven, bekeering, arbeid, preekmethode, reizen, enz., houdt door inhoud en vorm de belangstelling gaande en moge daarom een breeden kring van lezers vinden.

De Algemeene Zendingbrief van den Apostel Jacobus. Aan de gemeente uitgelegd door

J. H. Donner. Leiden, D. Donner, 1900.

De gaven, die Ds. J. H. Donner voor praktische Schriftuitlegging, voor degelijke, in den waren zin des woords, stichtelijke prediking bezit, zijn algemeen bekend. Zij zijn hem in zijne politieke loopbaan bijgebleven en zijn hem nog in zijn hoogen ouderdom eigen. Deze uitlegging van den brief van Jacobus geeft er opnieuw een bewijs van. Zij is goed overzacht, in duidelijke taal gesteld, aan de behoeften der gemeente beantwoordend, en door den Uitgever gestoken in een net, passend gewaad. Vinde zij vele lezers en strekke zij hun tot vermaning en vertroosting en tot betere kennis en waardeering van Jacobus' eenvoudigen en practischen brief.

Gelegenheidspredikatiën. 15 Leerredenen door T. Bos, J. Dekker, A. Doorn, A. de Geus, J. J. Impeta en A. Zomer. Franeker, K. J. Zomer.

Deze „Gelegenheidspredikatiën” bevatten achtereenvolgens drie Kerstpreken, drie Paaschpreken, ééne preek op Hemelvaart, ééne voor het Oude- en ééne voor het Nieuwe jaar, drie preken ter Voorbereiding en twee ter Nabetrachting en eindelijk nog ééne Pinksterpreek. Van de orde, waarin zij elkander opvolgen en van het onderscheiden getal preken, dat over de verschillende gelegenheden is opgenomen, wordt geen rekening gegeven. Ook zal, wie ze aandachtig leest, allerlei verschil bespeuren, dat tusschen de verschillende stellers dezer predikatiën in taal en stijl, in vloeiende uitdrukking, in synthese en orde van behandeling bestaat. Maar desmettemin ademen zij allen éénen geest, stemmen zij in de opvatting der waarheid ten volle overeen en zijn zij allen gewijd aan één doel, aan de volmaking der heiligen, en aan den opbouw van het lichaam van Christus. Gaarne bevelen wij daarom dezen prekebundel aan.

Het Evangelie in onze Oost. De Protestantische Zending in het tegenwoordige Nederlandsch-Indië van de eerste vestiging tot op onze tijd. Door H. Dijkstra, predikant te Smilde. Eerste Deel. Tweede vermeerderde druk. Leiden, D. Donner, 1900.

Dit werk van Ds. Dijkstra begroeten wij met groote vreugde. Bij den tweeden druk wijzigt hij den titel en liet het woord: Geschiedenis weg. Terecht zegt de Schrijver in de voorrede, dat eerst nog dieper studie en breeder onderzoek moet voorafgaan, alvorens van eene eigenlijke Geschiedenis der Zending in onze Oost sprake kan zijn. De onuitgegeven handschriften werden door Ds. Dijkstra niet geraadpleegd, omdat dan zulk een uitgestrekt terrein van onderzoek zou zijn geopend, dat de druk van zijn werk nog zeker eenige jaren zou zijn vertraagd. Maar des ondanks heeft de Schrijver, onzes inziens, een uitnemend werk geleverd. Ofschoon zich strikt bepalende tot wat gedrukt was, heeft hij van deze bronnen een ijverig gebruik gemaakt en een boek geschreven, dat in eene wezenlijke behoefte voorziet en eene welkome gelegenheid biedt, om van de voornaamste zaken in betrekking tot „het Evangelie in onze Oost” op de hoogte te komen. Eene nauwkeurige beoordeeling laten wij gaarne aan deskundigen over. Maar op ons maakte het bij de lezing een uitnemenden indruk. Er staat zeer veel merkwaardigs in, te veel om te noemen. Laten velen dit boek koopen, lezen en herlezen. Het zal hun belangstelling in onze Koloniën vermeerderen, hun liefde voor de Zending versterken, hun besef van onze dure roeping tegenover Indië verlevendigen. Wij zeggen den Schrijver dank voor zijn belangrijken en nuttigen arbeid en hopen, dat hij er veel vrucht op mag zien.

BAVINCK.

Dertiende Zest! Kerstliederen voor Scholen en Huizezinnen, op bekende reizen, door D. van Wijck. Leiden, D. Donner.

De heer v. Wijck handhaaft zijn ouden naam. Deze liederen zijn zeer geschikt voor het doel, en het is zeer gemakkelijk, dat bij sommige meer, ja wel zes, zangwijzen aangegeven worden.

C. M.

Correspondentie. — Inzenders van stukken, vooral van verslagen, gelieven zich zooveel mogelijk te bekorten, wijl we daarvoor telkens artikels van de Redactie of de Medewerkers moeten uistellen. Zoo ook nu weder dat van Prof. Wiendela, e. a. We zullen bij gelegenheid plaatsen, wat we kunnen. — RED.

ADVERTENTIËN.

De Heer en Mevrouw BAVINCK—SCHIPPERS geven kennis van de geboorte eener DOCHTER.

ROTTERDAM,
21 October 1900.

Voor de vele bewijzen van deelneming, ondervonden bij het overlijden onzer geliefde Echtgenoot, Moeder en Behoudmoeder, betuigen wij onzen hartelijken dank.

Uit aller naam,
M. WILMINK.

ZWOLLE,
24 Oct. 1900.

Voor de vele blijken van belangstelling bij de herdenking van onze vijf-en-twintig-jarige Echtvereeniging ondervonden, b'tuigen we mede namens onze Kinderen onzen hartelijken dank.

D. DE JONG DZN.
A. C. DE JONG—
HOOGVEEN.

KAMPEN,
Oct. 1900.

Zondag 28 October hopen D. V. onze geliefde Ouders
DS. S. T. GOSLINGA
 EN
M. E. STEKETEE
 hunne **Vijftiëjarige Echtvereeniging**, en 7 November d. a. v. hoopt onze geliefde Vader zijne **Vijftiëjarige Ambtsbediening** te herdenken.
AAPKE RIGTJE.
CHRISTIAAN.
JOHANNA SARA.
TJEERD SIMON.
SJOERDTJE ELIZABETH.
ADRIAAN.
GORRIT.
CORNELIS JACOB.
ELIZABETH PETRONELLA.
WIJBO JAN.
 SCHIEDAM,
 24 Oct. 1900.

SOLI DEO GLORIA.
 Den 4en Nov. hopen D. V. onze geliefde Ouders
Fake Moet
 EN
Everdina Willemina Verhoeff
 hunne **25-jarige Echtvereeniging** te herdenken; terwijl het den 14en Nov. voor onze geliefde Vader de dag zal wezen, waarop hij **voor 25 jaren** tot de bediening des Goddelijken Woords werd bevestigd.
 Met dank aan den Heere maken hiervan melding
 hunne kinderen,
WAPENVELD.
A. S. W. VAN MAAS—
Moet.
B. F. VAN MAAS.
HEERDE.
A. MOET.
H. J. N. MOET,
S. H. MOET.
A. MOET.
J. MOET.
J. P. MOET.
HEERDE,
 23 Oct. 1900.

Zondag j. l. trof ons een gevoelige slag, door het plotseling overlijden van onze geliefden Man, Vader en Behuwdvader, den heer
Arie van Hæringen
 in den ouderdom van juist 74 jaren. Van der jeugd af diende hij den Heere, was ook vele jaren als Ouderling in de kerk alhier werkzaam, en geniet nu de ruste, die God belooft dengenen, die Hem liefhebben.
 Mede namens *Binderen en Kerkwinkleren,*
DE WED. A. VAN HÆRINGEN—
DE VRIES.
DEDEMSVAART,
 22 Oct. 1900.

Heden overleed, na een smartelijk lijden, in zijnen Heere en Heiland, onze geliefde Vader, Behuwd- en Grootvader, de Heer
Evert Jan Bosch,
 in den ouderdom van 76 jaar.
JAN BOSCH EJZ.
M. BOSCH—
HARTMAN.
JACOB BOSCH.
F. BOSCH—
SCHIEFFER.
G. VOGEL—
BOSCH.
L. VOGEL.
N. BOSCH.
H. C. BOSCH—
HAVERKAMP.
A. J. BOSCH.
II. E. BOSCH—
WILMINK.
ZWOLLE.
 23 October 1900

Roode Spaansche Wijn
 uitmuntend van kwaliteit en smaak. Bizonder geschikt om te gebruiken bij het **II. Avondmaal.** Prijs per anker **f 34.—**. Verkrijgbaar bij **A. R. A. HAGT, Wijnhandelaar te Klundert.**

„Paul Kruger-School”
 Onder dezen naam zouden we gaarne een Christelijke School in ons oud, bekend stedeke, Koeverdoren, willen openen. Zij zou eenigermate in den zeer grooten geestelijken nood van dezen Oosthoek van Drente voorzien. Het modernisme is hier zóó oppermachtig, dat in een omtrek van 20 à 30 uur slechts ééne kleine, Christelijke School gevonden wordt. De onverschilligheid is in deze streken schrikbarend groot. Er is hier zooveel halfheid, onbeslistheid, laauwheid, gebrek aan ijver, liefde, bezieling voor God en Zijn dienst.
 Broeders! Zusters! mogen en kunnen we die geestelijke ellende lijdelijk aanzien? Wordt 't niet hoog tijd, dat ook in Koeverdoren, de hoofdplaats van dezen dieptreurigen Oosthoek van Drente, een Christelijke School opgericht wordt? Doch de voorstanders in Koeverdoren kunnen niet alles doen. Door de voortdurende stijging der waarde van grond en huizen hebben we pl. m. **f 5000** noodig, en hoogstens één vierde dier som wordt misschien in eigen omgeving verzameld.
 Broeders en Zusters, vergeet niet, dat inzonderheid hier de oprichting eener School m/d Bijbel **„Zendingarbeid”** is. Daarom och helpt ons, om 's Heeren wil, aan een School, die wij uit hoogachting voor onze Transvaalsche Broeders en hun President

„Paul Kruger-School”
 wenschen te noemen. Op deze School zal **diezelfde Bijbel** tot grondslag en richtsnoer genomen worden, welke **„Oom Paul”** nog in den grijzen ouderdom met zoo taaien, bezielenden en bezielenden moed en kracht voedt, zodat hij, bij zijn worsteling met een overmachtigen vijand, in zeldzame mate deelen mag in de sympathie en hoogachting van schier heel de wereld. Onze groote behoefte beweegt u.
 Ook de kleinste gave zal in dankbaarheid aanvaard worden.
 Met toebidding van 's Heeren zegen.
Namens het Bestuur,
DS. K. OUSSOREN TE KOEVEDOREN.
D. WESTERA.
 Gelieve giften aan den eerstondergeteekende te zenden.
 Deze bede om hulp wordt **ernstig en dringend** aanbevolen door
DS. R. MULDER TE HAARLEM.
DS. J. BAVINCK TE KAMPEN.
DS. H. DIJKSTRA TE SMILDE.
DS. R. HULS TE NIEUW-AMSTERDAM.
DS. J. VAN HENTEN TE DEDEMSVAART.

STEENWIJKER BEDDENFABRIEK.
 Gezuiverde, Gewasschen en Gestoomde nieuwe Veenen,
 opgericht 1889, levert franco: No. 1. **Het nieuwe Reclamebed**, bestaande uit 2 persoons veeënbed, inh. 50 pd. veeën, 30 pd. in 't bed, 1 peluw 8 pd. en 4 kussens elk 3 pd., van ondoordringbare linnentijk, 1 wollen- of fantasiedeken, 1 gewatteerde en een moltondeken, overtrek voor bed en peluw, voor **f 35.—**.
 No. 2. **Een extra 2-persoons Bed**, inhoudende 42 pd. veeën, 26 pd. in 't bed, 1 peluw 6 pd., 4 kussens, elk 2 1/2 pd., van ondoordringbare linnentijk, 1 wollen of fantasiedeken, 1 gewatteerde en 1 moltondeken, overtrek voor bed en peluw; ook alles te zamen voor **f 35.—**.
 Wie nu een van deze koopt, ontvangt voor f 2.— 2 halve matrassen toe.
VEEREN à 35, 40, 45, 50, 60, 70, 80, 100 en 120 cent het pond.
Prima zuivere Kapok. Wie nu een **Kapokbed** verlangt, ontvangt een 2 pers. bed, peluw en kussens, storetijk en 1 wollen- of fantasiedeken, 1 gewatteerde en 1 moltondeken en overtrek voor bed en peluw, voor **f 25.—**.
 Ieder Bed wordt in een kist verpakt. Er is nog nooit eenige aanmerking gemaakt.
 Met aanbeveling,
J. KETEL Rz.,
Z/z. Markt, Steenwijk.
 P.S. Veeën tot in de fijnste soorten voorradig, rembours, vrij zicht en monsterg. Gratis.

GELEGENHEIDSPREDIKATIËN.
15 Leerrekenen
 DOOR:
T. BOS, J. DEKKER,
A. DOORN,
A. DE GEUS, J. J. IMPETA
en A. ZOMER
 8° formaat 256 blz.
Prijs f 1,80
 (Vooraf den dienste van vacante Kerken)

A. J. ZOMER te Franeker geeft uit:
GELEGENHEIDSPREDIKATIËN.
15 Leerrekenen
 DOOR:
T. BOS, J. DEKKER,
A. DOORN,
A. DE GEUS, J. J. IMPETA
en A. ZOMER
 8° formaat 256 blz.
Prijs f 1,80
 (Vooraf den dienste van vacante Kerken)

Alom is de intekening geopend op den
Scheurkalender
1901
Een Lamp voor den Voet.
 't Is 't eigen Woord des Heeren
 Dat van genade ons spreekt;
 Dat als een sterke hamer
 De hardste harten breekt;
 Dat als een zachte balsam
 't Gewond geneest;
 't Is 't zand der weergeboorte
 Door d' invloed van Gods Geest.
 O, schrijf 't in onze harten
 Uw heilig Woord, o Heer!
 Dan vreesd wij geen satan,
 De wereld zal vergaan,
 Want bergen zullen wijken,
 Maar 't Woord—het Woord des Heeren
 Zal eeuwiglijk bestaan.
 Wie nog een intekenlijst verlangt gelieve die aan te vragen bij den uitgever **ZALSMAN te KAMPEN.**

Bij de firma **J. C. van SCHENK BRIL,** te Doesburg, verscheen heden de 1e aflev. van eene **nieuwe, hoogst belangrijke** uitgaaf:
Geschiedenis der Hervorming
 in de 15e, 16e en 17e Eeuw,
 DOOR **B. HUSEN.**
 Verschijnt in 20 à 21 afleveringen à **f 0,35**, met minstens 16 naar originele teekeningen vervaardigde platen.
 Wordt een werk van onschatbare waarde voor de zonen en dochteren der martelaren, voor geheel 't Protestantische Christendom.
 Men vrage **1e aflev.** met uitvoerig prospectus bij zijn Boekhandelaar ter inzage.

Bij **D. DONNER te LEIDEN** is verschenen:
DE TIENDE ZESTAL KERSTLIEDEREN
 voor Scholen en Huisgezinnen,
 OP BEKENDE WIJZEN,
 DOOR
D. VAN WIJCK.
 Prijs 3 cent. 100 Ex. f 2,25.
 250 Ex. f 4,50. 500 Ex. f 7,50.
 Op aanvraag is een ex. ook van de vorige Zestallen ter kennismaking te bekomen.

Bij den uitgever **A. GEZELLE MEERBURG te Housden** verschijnt elke maand:
Wat zegt de Schrift?
 Maandblad tot bevordering van het rechte lezen en uitleggen van Gods Woord, onder redactie van Prof. **L. LINDEBOOM**, Hoogleraar a/d Theol. School te Kampen.
 Elk No. bevat 16 bladz. van 2 kolommen, in royaal 8° formaat, en is voorzien van een omslag. Bij No. 12 wordt gratis een stevige omslag met register toegezonden.
 Reeds 8 No.'s zijn verschenen.
 De prijs is slechts **f 1,50** per jaar, franco per post. Men kan intekening zenden rechtstreeks aan den uitgever, en ook door een soliedien boekhandelaar.

Verschenen:
SCOLASTICA.
 II.
 Om het zoeken of om het vinden?
 Of het doel van echte studie,
 DOOR
Dr. A. KUYPER.
Prijs f 0,40.
 NAAMLOOZE VENNOOTSCHAP BOEKHANDEL VOORHEEN
HÖVEKER & WORMSER.
 Amsterdam.—Pretoria.

Bij **J. H. KOK te KAMPEN** verschenen:
De Achtenzestigste
 EN
De Zestiende Psalm
 vertaald en verklaard
 DOOR
Prof. M. NOORDT ZIJ
 130 pag. groot 8°. **Prijs f 1,30.**
Salomo's Prediker
 Gerangschikt en verklaard
 DOOR
DS. J. KOK
 3 DEELEN. **Prijs f 3.—**.
 In **linnen** Stempelbd. **f 3,50.**
 In **leeren** Stempelbd. **f 3,90.**

De Leer van Lombroso en de Positieve School
 DOOR
P. A. E. SILLEVIS SMIT
 v. d. m. te Rotterdam.
 GROOT 8°. **Prijs f —,30.**
 Bij elken Boekhandelaar verkrijgbaar.

Bij den Uitgever **A. H. TEN BOKKEL HUININK**, te Utrecht verschijnt:
Uitlegging op de Profetieën van de Profeten Jesaja en Jeremia
 door **JOH. CALVYN.**
 Uit het Latijn vertaald en bewerkt aanvankelijk door **Dr. L. W. van Deventer** en **Dr. E. C. Gravemeijer**, voortgezet door **Dr. L. W. van Deventer**.

Dit werk, met duidelijke letter op goed papier gedrukt, verschijnt in ± 50 Afleveringen, van 2 vel (32 pag.) in groot 8° formaat à f 0,20 per Aflevering. Een werk dus van ± 1000 blz., compleet zullen het 2 flinke deelen vormen. Om de 14 dagen verschijnt een aflevering. Om de 5 afleveringen zal over het bedrag (f 1,—) worden beschikt. Voor slechts 10 cent per week komt men dus in het bezit van dit kostelijk werk.
 Bovendien ontvangen de intekenaars een prachtig Portret, groot met witten rand 50 × 75 cm., zonder den rand 30 × 41 cm., voorstellende Calvijn in zijn studekamer, vervaardigd naar een zeer zeldzame en zeer fraaie gravure van **HOLBEIN**, op zwaar Hollandsch papier gedrukt in lichtdruk op de inrichting van **GEER. VAN STRAATEN**, te Middelburg. Dit Portret wordt verstrekt bij 't verschijnen van aflevering 40.
 Voor het werk zullen verkrijgbaar worden gesteld twee verguld linnen stempebanden, die alleen den intekenaars worden geleverd voor 35 cent per stuk, terwijl buiten intekening de prijs voor iederen band 50 cent zal zijn.
 Men trekt in bij elken soliedien Boekhandelaar en bij den Uitgever. Men verbindt zich voor het geheele werk. Op aanvraag wordt prospectus gratis gezonden.

f 1.— Pakket „Najaarsbloemen” Franco.
 De lange avonden zijn er weer! Pluk nu eens deze Najaarsbloemen, en als er dan leestlust is, kunt gij weer volop genieten. Deze bloemen heb ik in den voorbijgaanden zomer zeer zorgvuldig gekweekt, want het is iets bijzonders. Als ik de namen noem, dan kan het niet anders, of er is bij schier allen deze begeerte: „O, waren dat mijne Najaarsbloemen.”
 Welnu, men kan oud en jong deze bloemen gerust toevertrouwen; zij behoeven geen water, lucht of zonneschijn; verwelken nooit, zij zijn sterk, krachtig en altijd frisch. Ziehier dan de inhoud:
 1e. Bertha Pembroth of de gave die in u is, door Christina. Een alleraardigst werk. Met platen in geillustreerden gekleurden omslag 138 blz. dik. Het verhaal is pakkend. 2e. De Goudmolen door Mevrouw Doedes Clarisse. Met platen en rijk geillustreerden omslag in kleurendruk, 80 blz. Dit verhaal is zoo mooi, dat vergeten kan men het nooit weer. 3e. Een gevaarlijk vriend of drie maanden in Londen. Eveneens met platen en den omslag geillustreerd in kleurendruk. Dezelfde schrijver, 123 blz. dik. Dit verhaal is merkwaardig. 4e. Een degelijke leerde van een der beste predikers. 5e. Een allerliefst prentenboek. Prettig en leerzaam voor 't jonge volkje. 6e. Keurige Christelijke liederen met muziek door P. v. Eik bewerkt. 7e. Een verhaal voor oud en jong door H. H. Dieperink Langereis. Bestlist interessant. 8e. Een bon [geen kans- of loterijnummer.] 9e. Een ruime sortering Christelijke gedichten en voordrachten door Verveen, Nieuw. Het zijn lentebloemen. Hierbij zijn ook brullifto- en andere gelegenheden gedichten, flink formaat op dik mooi papier 150 blz. Geschikt voor alle feestgelegenheden. De inhoud is prettig, levendig, amusant, vooral als men hoort voordragen het Transvaalsch Brulofsgebed. 10e. Eene mooie Chr. Scheurkalender. De inhoud is degelijk.
 Een sieraad voor de huiskamer. Het blok is groot en geeft zeer veel leetuur, verhalen, gedichten, merkwaardigheden enz. 11e. Een aantal Christelijke Nieuwjaars- en felicitatiekaarten. In één woord mooi. 12e. 25 flinke Enveloppes. 13e. Een dubbele sponsendoos of spaarpot, fijn gelakt en prachtig beschilderd. 14e. Een stel frontknooppjes van buitenlandsch goud met paarlmoer (beweegbaar) en 15e. de 3. 13e 23ste en 33ste besteller enz. ontvangt een premie (handelswaarde één gulden.) Zie hier de inhoud. Oordeel nu eens zelf. Is het niet iets bijzonders? Waarlijk, als men bij ontvangst 't pakket opent, dan komt u reeds de lieflijke geur tegemoet. Het laat zich dan ook wel begrijpen, dat dit pakket weer bij 100tallen de wijde wereld zal ingaan. Wil men dus een serie flinke boeken, een degelijken scheurkalender voor 1901 en ten slotte nog een handvol speelgoed voor de lieve jeugd, dan kan men ongetwijfeld niet beter doen en maakt onmiddellijk uwe postwissel gereed ad. f 1,00 of wil men liever, 21 postzegels à 5 ct., waarbij staat „PAKKET NAJAARSBLOEMEN”, en na ontvangst van postwissel of zegels verzenden wij direct dit pak, per spoor of anderszins franco aan uw adres af. Bij ontvangst staat elk verwonderd. Die niet teleurgesteld wil worden met het bericht: hierbij uw postwissel of zegels terug, 't pakket is reeds finaal uitverkocht, plukke onmiddellijk deze bloemen.
 Adres:
C. de BOER Sz. Sneek.
 Elk die intekent op het mooie Christelijke tijdschrift „DE GOUDEN KANDELAAR” (alom door de Christelijke pers aanbevolen.) prijs per jaargang, franco thuis slechts 80 ct., kan gratis No. 9 of No. 10 kiezen uit bovenstaand pakket „NAJAARSBLOEMEN”. Zending franco. Dit pakket is alom verkrijgbaar en de intekening opgesteld op het degelijk tijdschrift „DE GOUDEN KANDELAAR.”

Bij **ZALSMAN te KAMPEN** is verschenen:
VIER- EN FEESTDAGEN
ACHT LEERREDENEN
 DOOR
J. J. Westerbeek van Eerten B.Jz.
Prod. te Kampen.
Prijs f —,75.
 Bij **ZALSMAN te KAMPEN** komt van de pers:
Misbruikte Schriftuurplaatsen,
 DOOR
E. KROPVELD.
TWEDE DRUK. 129 bladz.
Ing. 80 ct. geb. f 1,20.
 Vele malen worden in het dagelijkschen leven allerlei bijbelteksten op verkeerde manier aangehaald. Dit is de Schrift geweld aandoen en onteeren. Daarom was h't een goed idee van **DS. KROPVELD** om eenige van zulke plaatsen toe te lichten in haar ware betekenis en tegen dat verkeerde gebruik in te gaan. We gelooven dat de geachte schrijver alleszins gelukkig is geweest in zijn poging. Op duidelijke, klemmende, grondige wijze wordt in dit nuttige boekje betoogd. Het is der lezing dubbel waard; het verrijkt onze Schriftkennis, en doet ons Chr. leven gezonder worden.
(Het Volksblad.)
 Alle Boekh. nemen bestellingen aan.

Vrije Universiteit.
 In dank ontvangen:
 Voor de Vereeniging:
Aan Contributiën:
 Door den heer K. Oithoff te Wildervank f 20,50; door den heer W. J. Caspers te Heinoord (2e storting) f 14,50; van den heer B. v. B. te D. f 25; door den heer H. Rollman te Bodegraven f 107,50; door den heer K. Vink te Marken uit Uithoorn (1899) f 28.
Aan Collecten: (voor de Theol. faculteit)
 Van de Geref. kerk te Almkerk f 10,10; van idem te Andel f 4,88; van idem te Dussen f 3,60; van idem te Giessen-Rijswijk f 2,78; van idem te Meeuwen f 2,08; van idem te Nieuwendijk f 16,84; van idem te Steenwijk f 5,23; van idem te Werkendam A f 10,20; van idem te Werkendam B f 2,48; van idem te Oultgensplaat (1/2 coll.) f 4,25; van idem te Hilversum A f 15,96 1/2; van idem te Ankeveen f 1,26 1/2; van idem te Oldebroek f 10,92; van idem te Zwijndrecht f 25,30; van idem te Leiden A f 29,27; van idem te Leiden B f 14,87; (1/2 coll.) van idem te Leiden C f 8,68; van idem te Buskoop f 10,54; van idem te Hazerswoude f 10,05; van idem te Hillegom f 7,27 1/2; van idem te Katwijk a/d R. f 6,97 1/2; van idem te Katwijk a/Z. f 7,50; van idem te Koudekerk f 2,20; van idem te Leiderdorp f 14,10; van idem te Noordwijk a/Z. f 2,90; van idem te Rijnsburg f 10; van idem te Sassenheim f 6,55; van idem te Voorschoten f 6,23 1/2; van idem te Amersfoort A f 24,27; van idem te Amersfoort B f 18,06 1/2; van idem te Baarn f 32,51; van idem te Bunschoten A f 22,33; van idem te Bunschoten B f 20,26 1/2; van idem te N. Loosdrecht f 4,35; van idem te O. Loosdrecht f 4,42 1/2; van idem te Maartensdijk f 8,05; van idem te Renswoude f 2,16; van idem te Soest f 9,65; van idem te Scherpenzeel (1/2 coll.) f 7,05; van idem te Veenendaal f 10,49; van idem te Sneek B f 42,38. bij een spreekbeurt door den heer Jb. van Oversteeg f 20,83 1/2, samen f 63,21 1/2.
Aan Schenkingen:
 Uit het busje van Gez. J. te S. f 3; van J. B. te S. f 1.
Voor het Studiefonds:
 Door den heer N. Flipse van de Vereeniging. Vrienden der Waarheid f 141,40, (verbeterde opgave).
S. J. SEEFAT,
Penningmeester,
 Hilversum.

NIEUWE BRIEFKAARTEN,
 met of zonder firma bedrukt, worden dagelijks franco verzonden voor **f 2,25 per 1000**, door **ZALSMAN te KAMPEN.**